o dědictví panská vrchnost sama podle vlastního uvážení a často pro svůj a nebo jinak zabezpečený prospěch. Útvinští v tom samostatně rozhodovat právo neměli.- Sirotci a jiné opuštěné děti byli z Útviny proti jejich vůli ba i násilím do cizích služeb a na jiná panství, na což si často stěžovaly, neboť s nimi bylo špatně zacházeno a nedostávaly mzdu, ani za těžké práce. V listině zde popisované bylo sice toto omezování svobody zakázáno, ale na druhé straně ustanoveno, že takové děti na předvolání se musely na Vánoce dostaviti do zámku v Loužimi, kde si z nich panstvo vybíralo (byly-li pro to schopné) poddané pro vlastní služby nebo pro práci na jiných panských jako služebnictvo, služky, děvečky, pohůnky a podobně, a v některých případech pro učení se řemeslu, obsluze koní a k jezdectví, pastevectví, vaření, úklidu, do myslivosti a podobně. Děti byly dávány též na panské dvory a statky a mohly-li si již vydělávat, byla jim slíbena i „lacina mzda". Pokud je panstvo pro služby použíti nemohlo, měly právo pracovati podle libosti na panských pozemcích, ale nikoliv na „cizích gruntech", k čemuž bylo zapotřebí povolení panské vrchnosti jak prý to bylo v zemích koruny České zvykem. Při tom roboty zbaveny však nebyly.

Útvině (touto listinou) bylo odňato právo na vaření piva a výrobu sladu, musela pivo odebírati jen z panského pivovaru v Loužimi, nebo z dodávek panských šenkýřů a křemářů (to pro velké zisky z prodeje piva). — Útvině bylo dovoleno postaviti si vlastní radnici bez soudnictví, zříditi zásobnici soli, ale ne vařiti pro svou potřebu pivo, za zaplacení piva z panského pivovaru ručil starosta a rada městyse (radní) osobně. Dále bylo ustanoveno na den Sv. Martina (11. listopadu) každý rok zachovat „den klidu", ve kterém všechny tvrácky, hádky a jiné nepřístojnosti jež se za celý rok udaly, byly projednány a souzeny a potrestány podle „praya klidu" za přítomnosti ustanovených a do městyse na ten den přikázaných osob úředních z panství; polovina pokuty do 5 kop patřila Útvině a polovina panské kase. Pokuty přes 5 kop patřily jen panství. Právo skladování, solí oprávňovalo útvinské sůl také prodávati, avšak v mírách dovolených, pro obecný užitek, za což musěli do panského města platiti jeden „zlatý rynský", nebo při platek 15 krejcarů. Kdyby toto bylo porušeno, nebo činěno s podváděním, bylo hrozeno ednitím výsad.

Útvina měla právo na zřízení jatek a řeznického kramu (masné lavice) a užitek použíti pro blaho městyse, avšak jazyky a pozivatelné vnitřnosti skotu musela odváděti do panské kuchyně, jinak za ně zaplatiti 15 krejcarů panské kase. Bez obilí prodávat a sprostředkovat směla. Když ho ale potřebovalo panství samo, musela ho Útvina prodati jemu a za menší cenu. Směla obchodovat se zbožím, prodávat a vyměňovat je, provozovat řemesla, ale musela především, zásobovat týdenní trhy v Loužimi, dodávat povinně na trh obilí, máslo, mouku a jiné potraviny a výrobky v město Loužimi. Při tom mohla žádati o povolení k zakládání cechů a představenstev řemesel, stavů jejich a předkládati panské vrchnosti stanovy a řemeslnické řády (což s horlivostí také činila pro značný počet řemesel v městysi). Vodu z potoka bylo možno svobodně odebírati, ale nikomu nebylo dovoleno chytati v něm ryby. Panství si dále a v plném rozsahu vyhradilo povinnost občanů Útviny na panských lozích a honech na výsokou, zatjíce ajnou zvěř. Tuto povinnost pak snížilo na polovinu tak, že, vybraný počet honil, polovina zůstala doma.

Zvláštní výhradu na Útvině si stanovilo panství v Loužimi a to sám vévoda Julius Jindřich ze Saska, pokud šlo o jeho věrného a oddaného služebníka vrchního zámeckého hejtmana Antonína Steinbacha z

z Loužimi, který v Útvině zakoupil si pustý a zanedbaný rytířský dvorec a dal si jej zaknihovati do zemských desek. Tento dvorec bude míti asi úzkou spojitost s dvorem, který roky, 1642 (23. dubna) daroval týž vévoda, bývalému bavorskému, poručíku Šimonu Halt kovi (pravděpodobně českého původu) v Útvině. V listině se praví, že vrchní hejtman Steinbach tento pustý dvorec na vlastní náklady opravil a obnovil a že se starostovi, radě a soudci i celé Útvině ukládá za povinnost na Steinbachově dvorci, vykonávat robotu, pomáhat a plniti povinnosti kontribuční a všechnu práci tělesnou a potažnou hovady, antož jest to dvorec svobodný. Bylo pohrozeno pokutou 300 kop českých grošů a bez ohledu i v odporu s privilegiemi Útvinským již udělými.- Nejtíhnější stránkou této listiny jsou ustanovení o robotě, ať je to povinná a bezplatná, ať to jsou nucené a bezplatné práce v panských hospodářských zařízeních, ruční neb s potahy, ať to jsou práce za pronajmutí panského pozemku, pastviny nebo loučky, ať to jest v zimě v lesích, a na panských dvorech, nebo na jaře, v létě při sečení, mlácení, pránu, svážení o dvážení do sýpek, nebo podobně. Tovše musely útvinští konati bez odporu a výhrad, přednostně a teprve až potom mohli obdělávat svá nuzná políčka (pracovali v noci, na úsvitě a tajně o nedělích a svátcích.) Ten, kdo měl od panství pronajatý pozemek, podle výměry určitý počet sáhů tvořil 1/4, 1/2, 3/4 dvora nebo celý dvůr, byl na panství veden v tak zvaném „urbáři" (= kniha, do níž se zapisoval šlechtický a duchovenský statek v rukou selských.) Dle velikosti výměry byl povinen platiti dědičné břemě a poplatky jednak na penězích a jednak v naturáliích (dodával do Loužimi do panství obilí, slepice, husy, kachny, vejce, sýry a podobně) jichž počet byl stanoven předem na celý rok a zpravidla na svátky, nejvíce ale na Vánoce. O devzdané dávky si musel dáti potvrditi. Jestliže byla někomu v tomto ohledu učiněna úleva, byly mu na druhé straně zvýšeny práce robotní, u chalupníků zpravidla práce s vlastními potahy při orání, sečení a žních na panském statku v Útvině, ale toto musel vykonávat tak, aby nebyly, v tom směru stížnosti, neb jinak na víc musel dopravovat z lesa dříví pro zámeckou kuchyni do Loužimi a stavební materiál a zvýšenou měrou pomáhati na nouzových úkolech. Robotovalo se pod dohledem panských správců, šafářů a šafářek a ozbrojených drábů nebo pochopů a pacholků. Že při tom docházelo k odporu z řad robotníků, k jejich mučení a vězení o hladu, dešti, je třeba podtrhnouti, neboť doba roboty nesla tyto důsledky ssebou.—

V závěru listiny tohoto „tak milostivého a dobrotivého feudálního pána", který, v listině hned na začátku si říká „My, z Boží milosti" je znovu připomenuto, že vrchnost poskytuje útvinským plnou ochranu a dává jim omilostnění pod podmínkou, že všechny povinnosti, jež od nich jsou požadovány, musí plniti bez výhrad, výsad a bez odporu a bez překážek, při čemž za všechny obyvatele odpovědně ručí starosta a rada městyse Útviny!—

Vzdor, těmto smutným skutečnostem davné minulosti rozvíjela se v Útvině, řemesla z nichž byli: 4 stavitelé, 40 zedníků (1739), kováři, bednáři, kolaři, krejčí, pekaři, tkalci, kameníci, tesaři, truhláři, obuvníci, hrnčíři, kamnáři, později řezníci a hostinští. Některé druhy řemesel se spojily, utvořily cechy a představenstva, jichž schválení podléhalo panství v Loužimi. Mnozí mistři pracovali na stavbě zámku v Loužimi, v Ostrově a v Karlových Varech, a někteří z nich i vynikli tak vysoko, že stali vyhledávanými v celém okolí Loužimi.